
Utskottet för sysselsättning och sociala frågor

2015/2103(INL)

9.11.2016

YTTRANDE

från utskottet för sysselsättning och sociala frågor

till utskottet för rättsliga frågor

med rekommendationer till kommissionen om civilrättsliga bestämmelser om
robotteknik
(2015/2103(INL))

Föredragande av yttrande: *Ádám Kósa*

(Initiativ – artikel 46 i arbetsordningen)

PA_INL

FÖRSLAG

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor uppmanar utskottet för rättsliga frågor att som ansvarigt utskott göra följande:

1. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att snarast genomföra en grundlig bedömning av konsekvenserna av robotiseringen när det gäller antalet och typerna av arbetstillfällen samt kvaliteten och kompetensprofilerna för befintliga arbetstillfällen. Kommissionen uppmanas vidare att samla information om nya anställningsformer för att så effektivt som möjligt förutse, för det första, om spridningen av robotteknik skapar välstånd och framsteg i sig, om den gör mänsklig arbetskraft onödig inom den traditionella produktions- och tjänstestrukturen – och om så är fallet, vilka villkor som krävs utöver ekonomisk trygghet för att människor ska kunna behålla sitt fysiska och psykiska välbefinnande, må bra och vara aktiva medborgare – samt huruvida de teoretiska vinsterna av symbios mellan människa och maskin verkligen bidrar till välbefinnande och utveckling; och för det andra, huruvida medlemsstaternas lagstiftning och praxis på en föränderlig arbetsmarknad kan säkerställa ett socialt rättvist, inkluderande och hållbart sätt att minska ojämlikheten, fattigdomen och det sociala utanförskapet samt skapa en miljö där alla människor har lika möjlighet att utveckla sina talanger och färdigheter och sin individualitet.
2. Utvecklingen av robotteknik och artificiell intelligens går allt snabbare, och det är mycket viktigt att styra denna utveckling och förutse de möjliga konsekvenserna för sysselsättningen och socialpolitiken, eftersom den ökade och globala användningen av robotteknik inom produktionen av varor och tjänster leder till högre produktivitet med mindre arbetskraft. Följaktligen kommer en del arbetstillfällen under det kommande årtiondet att försvinna helt och hållet och många andra påverkas. Europaparlamentet uppmanar därför kommissionen att göra en analys av utmaningarna och möjligheterna inom sysselsättningen och att utveckla en metod för övervakning av antalet och typen av arbetstillfällen som går förlorade respektive skapas genom robotisering och automatisering, liksom fenomenets inverkan när det gäller inkomster som systemen för social trygghet går miste om. Kommissionen uppmanas vidare att regelbundet och i dialog med arbetsmarknadens parter bedöma i vilken utsträckning arbetstiden per vecka, år och liv kan minskas utan inkomstförluster, att börja utforska nya metoder för finansiering av framtida system för socialt skydd samt tänka om när det gäller arbetstagarnas engagemang i sitt arbete och hur digitala arbetsplattformar bättre kan knyta samman personer, grupper och projekt.
3. Europaparlamentet påpekar att många arbetstillfällen kommer att gå förlorade som ett resultat av robotiseringen, men även om de individuella arbetstiderna kommer att förkortas i många sektorer av ekonomin skulle ökad produktivitet kunna säkerställa att arbetstagarna inte drabbas av några löneförluster.
4. Europaparlamentet anser att robotar bör utformas med processer som säkerställer mänsklig kontroll och möjligheten att reversera robotarnas handlingar, och med tanke på robotarnas allt större autonomi bör detta åtföljas av en ändring av bestämmelserna om ansvar för följderna av vad robotarna gör eller inte gör. Parlamentet är oroat över bristen på allmänna ramar och rättsliga bestämmelser när det gäller arbetsautomatisering i denna nya och pågående industriella revolution, och anser att det

är mycket viktigt att EU fastställer rättsliga ramar som återspeglar robotteknikens komplexitet och dess många sociala konsekvenser. Därför uppmanar parlamentet kommissionen att föreslå en gemensam definition för smarta autonoma robotar och deras underkategorier på arbetsplatsen och att överväga för- och nackdelarna med ett obligatoriskt försäkringssystem som täcker de skador och fel som kan orsakas av robotar.

5. Europaparlamentet betonar att utbildningssystemen måste anpassas till förändringar inom yrken och produktionssätt, lägga större fokus på arbetstillfällen med kreativt och icke-repetitivt innehåll för att bevara värdet av mänsklig arbetskraft samt förse alla generationer med alla verktyg de behöver för att de ska bli så väl förberedda för arbetsmarknaden som möjligt, i en värld av ständig förändring på grund av robotisering och automatisering. Parlamentet betonar vikten av flexibla färdigheter, färdigheter för livet och sociala färdigheter i utbildning. Utöver den akademiska kunskap som lärs ut i skolorna behöver barn skaffa sig en förmåga till kritiskt tänkande för att kunna ifrågasätta och fatta väl underbyggda beslut samt kreativ kompetens för att kunna omsätta idéer i handling och utveckla initiativkraft, och det livslånga lärandet måste förverkligas under hela livet. Parlamentet understryker att digital kompetens är väsentligt för dagens snabba automatisering och digitalisering av arbete och tjänster kräver att digitala färdigheter och digital kompetens utvecklas för att säkerställa en hög sysselsättningsnivå och utrota den växande digitala analfabetismen samt den risk för social utslagning som denna förknippas med. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt digitalisering av undervisning och utnyttjande av robotisering inom undervisning och inläring, samtidigt som humaniora också bör betonas inom utbildningen, eftersom den tillför nytta i form av kreativa, nyskapande, konstnärliga och kulturella kvaliteter på den föränderliga arbetsmarknaden för att människor ska fortsätta att ha en relativ fördel gentemot maskiner.
6. Europaparlamentet medger att robotteknik ger stora möjligheter till stöd och hjälp i vardagslivet, i synnerhet för personer med funktionsnedsättning och äldre, som därmed kan bestämma över sina egna liv och komma ut på arbetsmarknaden. Det behövs ett noggrant övervägande av frågan om vilka anställningsbestämmelser som kan bli nödvändiga för arbetskraften om artificiell eller genetisk utveckling eller komplettering av befintlig mänsklig kapacitet leder till personer med förmågor utöver det vanliga och därmed i grunden ändrar innebörden av begreppet ”funktionsnedsättning” samt ger personer med tillgång till sådana tekniska innovationer, redskap och ingrepp ett ointagligt försprång, vilket naturligtvis ger upphov till etiska och moraliska frågor som bör undersökas grundligt.
7. Europaparlamentet betonar att det individuella beslutet att välja eller avstå från ett implantat, en protes eller förlängning av en människokropp aldrig får leda till ogynnsam behandling eller hot när det gäller sysselsättning, utbildning, hälso- och sjukvård, social trygghet eller andra förmåner. Parlamentet understryker att alla medborgare måste ha lika och obehindrad tillgång till ny teknik. I detta avseende påpekar parlamentet att människans värdighet står i centrum för unionens och internationell människorättslagstiftning, varför det är viktigt att undersöka hur man kan se till att de som ännu inte har klassificerats som funktionsnedsatta inte missgynnas i förhållande till ”förbättrade människor” på samma sätt som personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med intellektuell funktionsnedsättning, och om personer med psykisk

funktionsnedsättning och personer med intellektuell funktionsnedsättning kommer att kunna fatta självständiga beslut genom beslutsfattande med stöd, så som beskrivs i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, med hjälp av robotar, liksom hur ansvaret ska fördelas sinsemellan.

8. Europaparlamentet påpekar dock att det finns risker med robotanvändning, vilka bör vägas noggrant mot de fördelar som den kan medföra. Arbetsskador orsakade av robotar och tillhörande anspråk bör beaktas. Samtidigt som bärbar robotteknik, såsom exoskelett som syftar till att skydda mot arbetsskador, kan öka produktiviteten kan de ge upphov till högre förväntningar från arbetsgivarna på mänskliga arbetstagare och, i sin tur, en högre skaderisk. Parlamentet påpekar att detta måste beaktas av bland annat lagstiftare, arbetsgivare, fackföreningar och arbetstagare i interna regler och kollektivavtal och att andra risker som är förknippade med robotar kan vara diskriminering som uppstår till följd av en anställningsintervju efter en oavsiktlig analys av uppgifter som inhämtats. Nya utmaningar som rör handel och personlig integritet kan också uppstå till följd av användningen av robotteknik.
9. Europaparlamentet betonar att det är viktigt att tänka på att utvecklingen av robotteknik kan leda till en hög koncentration av rikedom och inflytande i händerna på en minoritet, mot bakgrund av växande klyftor i samhället och en krympande medelklass.
10. Europaparlamentet konstaterar att de tekniska framstegen och den pågående robotiserings inverkan på sysselsättningen och socialpolitiken har revolutionerat det sätt på vilket människor får tillgång till och sprider information, kommunicerar, umgås och arbetar, vilket skapar nya möjligheter men också utmaningar och öppnar nya perspektiv genom en möjlig ökning av verksamhetseffektiviteten samt energi- och materialbesparingar. Parlamentet påpekar dock att robotteknik och artificiell intelligens visserligen ger löfte om verkliga fördelar på kort och medellång sikt i fråga om effektivitet och ekonomi, inte bara för produktion och handel utan också på områden där automatiseringen är svår att genomföra på grund av mänsklig interaktion, intelligens och kreativitet, vilket hittills inneburit att endast människor arbetat där, såsom sektorer där ett stort antal ibland lågkvalificerade personer är anställda, men att det kan finnas en risk för att antalet arbetstillfällen inom robotteknik inte kommer att öka så att det motsvarar det antal arbetstillfällen som väntas gå förlorade inom områden som transport, logistik och kontorsarbete. Parlamentet uppmanar därför kommissionen och medlemsstaterna att, vid behov i samarbete med arbetsmarknadens parter och regionala och lokala myndigheter, utveckla nya skyddsmekanismer som lämpar sig för de arbets- och yrkeslivsmönster som bildats genom digitaliseringen och den ökade användningen av robotteknik samt tillhandahålla alla människor lämplig utbildning.
11. På grund av utvecklingen och användningen av smarta, samarbetande robotar och artificiell intelligens skulle skillnaden mellan skapandet och förlusten av arbetstillfällen kunna få konsekvenser för den ekonomiska hållbarheten i systemen för social trygghet, pensionssystemen och arbetslöshetsförsäkringssystemen i medlemsstaterna, och Europaparlamentet framhåller att en förlust av arbetstillfällen som en följd av robotisering på medellång och lång sikt också skulle kunna leda till en risk för förlust av konsumtionskapacitet. Parlamentet betonar att de flesta fördelar som följer av automatisering och robotisering inom sysselsättningen bör komma inte bara från sänkta kostnader för arbetskraft utan också från ökad produktivitet genom färre fel, större

produktion samt förbättrad kvalitet, säkerhet och hastighet. Kommissionen och medlemsstaterna uppmanas att regelbundet rådgöra med och engagera arbetsmarknadens parter i samband med anpassningen av regelverket för robotteknik och den digitala ekonomin, i syfte att identifiera potentiella risker för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen till följd av tekniska innovationer och vidta lämpliga motåtgärder, liksom att undersöka möjligheten att införa ett system för föranmälning av införandet av robotar och deras relativa bidrag till företagets omsättning i syfte att fastställa skatter och sociala avgifter.

12. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram riktlinjer för etiska och sociala principer som ska åtfölja kommande lagstiftning inom robotteknikområdet, i synnerhet när det gäller målsättningen att definiera framåtblickande normer som kan anpassas till framtida tekniska förändringar.
13. Europaparlamentet uppmärksammar så kallad folkentreprenad. Kommissionen uppmanas att titta på denna nya anställningsform och undersöka i vilken utsträckning systemen för social trygghet och gällande arbetsrätt måste anpassas för att ge dessa arbetstagare lämpligt skydd.
14. Samtidigt som det är omöjligt att hålla tillbaka den tekniska utvecklingen har dagens generation en möjlighet och ett ansvar att forma den till nytta för människor och för vår planet. Europaparlamentet anser att EU bör bidra till en integrerad strategi inom de politiska områdena välfärd, ekonomisk tillväxt och teknologi för att kunna gå i spetsen för den globala utvecklingen. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att i detalj studera närtidskonsekvenserna för arbetskraften av den ökade användningen av robotsystem och att ta fram ramar för denna utveckling med lagstiftning som är utformad för att göra den tekniska övergången så smärtfri som möjligt för arbetstagarna. Parlamentet är fast övertygat om att det omgående måste hittas ett svar på frågan huruvida det, till följd av ytterligare utveckling inom robotteknik och mindre kostsamma lösningar, kommer att finnas arbeten där människors möjlighet att arbeta är begränsad i lag på grund av att arbetet är skadligt eller farligt för människors hälsa (precis som med de nuvarande reglerna för gravida kvinnor) eller av andra skäl, liksom ett svar på frågan om på vilka områden begränsningar av eller ett förbud mot partiell eller fullständig automatisering eventuellt kan övervägas i syfte att garantera säkerhet och respekt för de grundläggande rättigheterna, som utmanas av den ökade automatiseringen av hela industrier, med beaktande av demografiska förändringar och hållbarhet och i syfte att undvika alla oavsiktliga sociala konsekvenser.
15. Europaparlamentet anser att vi, med tanke på hastigheten i de tekniska framstegen, bör sikta på att lagstifta om robotteknik inför den förutsebara framtiden. Parlamentet anser också att denna lagstiftning bör vara ändamålsenlig, så att den möjliggör reaktioner på vetenskapliga och tekniska förändringar. Det är nödvändigt att förutse nya affärsområden som skulle kunna utvecklas på grundval av en fortsatt utveckling av robotteknik och artificiell intelligens. Parlamentet påpekar dock att robotar inte bara är arbetsredskap utan i allt högre grad agerar självständigt inom produktion av varor och tjänster. Därför efterlyser parlamentet omfattande skyddssystem som garanterar att arbetstagarnas hälsa och säkerhet skyddas i tillräcklig utsträckning vid arbete med eller vid sidan av robotar och andra former av artificiell intelligens, liksom ansvarsregler som

garanterar att skador som orsakats av autonoma robotar kan klaras upp till de anställdas fördel. Parlamentet uppmanar därför unionen och medlemsstaterna att uppmuntra inledandet av en strukturerad offentlig dialog om konsekvenserna av utvecklingen av denna teknik så snart som möjligt, och intressenterna inom forskningen att utveckla ett kritiskt tillvägagångssätt och lämna ett konstruktivt bidrag till den offentliga dialogen.

16. Europaparlamentet betonar att all bearbetningsverksamhet som utförs av robotsystem eller artificiell intelligens till fullo måste uppfylla unionens uppgiftsskyddslagstiftning och införliva principerna om inbyggt integritetsskydd och integritetsskydd som standard.
17. Europaparlamentet påpekar att robotisering erbjuder avsevärda möjligheter att föra tillverkningsindustrin tillbaka till EU och därmed skapa nya sysselsättningsmöjligheter, särskilt för lågkvalificerade arbetstagare.
18. Europaparlamentet anser att användningen av robotar inom produktionen medför stora utmaningar för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen. Robotisering kan å ena sidan avlasta arbetstagare fysiskt, men kan samtidigt leda till en högre psykisk belastning till följd av den enskildes ökande ansvar i mer komplexa produktionsprocesser. Parlamentet uppmanar kommissionen och dess byråer, särskilt EU-Osha, att undersöka vilka effekter i form av psykiska påfrestningar som följer med digitalisering, robotteknik och artificiell intelligens och att lägga fram förslag till motåtgärder. Arbetstagare måste alltid få tillfälle att medverka aktivt till utformningen av sin arbetsmiljö, och arbetsmarknadens parter och fackförbunden måste involveras på alla nivåer.
19. Europaparlamentet pekar på vetenskapliga studier som har identifierat fyra huvudproblem som uppstår när man försöker lagstifta om användningen av robotar: hemlighållande, med avseende på plattformarna och de tillverkare som är involverade i utvecklingen av och forskningen om artificiell intelligens, vilket kanske inte alltid är synligt för lagstiftaren, oklarhet, som uppstår när system för artificiell intelligens tas fram av grupper av forskare som är organisatoriskt, geografiskt och juridiskt åtskilda; hemlighållande avser det faktum att system för artificiell intelligens kan inbegripa många separata, distinkta, redan befintliga hård- och mjukvarukomponenter. Effekterna av att alla dessa komponenter sätts samman kanske inte kan bedömas fullständigt förrän i efterhand, och denna oklarhet innebär att funktionssättet för system för artificiell intelligens kan vara otydligare än tidigare teknikformer. Detta kan utgöra ett problem för lagstiftarna, eftersom det finns en brist på klarhet när det gäller de problem som dessa system kan orsaka och hur dessa problem kan hanteras.

**RESULTAT AV SLUTOMRÖSTNINGEN
I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET**

Antagande	8.11.2016
Slutomröstning: resultat	+: 36 -: 7 0: 9
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Laura Agea, Guillaume Balas, Brando Benifei, Vilija Blinkevičiūtė, Enrique Calvet Chambon, David Casa, Ole Christensen, Martina Dlabajová, Lampros Fountoulis, Arne Gericke, Sergio Gutiérrez Prieto, Marian Harkin, Danuta Jazłowiecka, Agnes Jongerius, Rina Ronja Kari, Jan Keller, Ádám Kósa, Jean Lambert, Patrick Le Hyaric, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Javi López, Morten Løkkegaard, Thomas Mann, Dominique Martin, Anthea McIntyre, Joëlle Mélin, Elisabeth Morin-Chartier, Emilian Pavel, João Pimenta Lopes, Georgi Pirinski, Marek Plura, Terry Reintke, Sofia Ribeiro, Maria João Rodrigues, Claude Rolin, Sven Schulze, Siôn Simon, Jutta Steinruck, Yana Toom, Renate Weber, Tatjana Ždanoka, Jana Žitňanská
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Daniela Aiuto, Georges Bach, Amjad Bashir, Heinz K. Becker, Csaba Sógor, Helga Stevens, Neoklis Sylikiotis, Flavio Zanonato
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 200.2)	David Coburn